

NÄIN RUOTSINKIELISET PALVELUT VOIDAAN TURVATA - RUOTSIN VALINNAISUUDEN JÄLKEEN

10.11.2014
Leo Havukainen
Valtiot. maist.
Mikkeli

1. PALVELUTEHTÄVIEN SIIRTO PÄÄSÄÄNTÖISESTI RUOTSINKIELISILLE ITSELLEEN

Perusratkaisu on se, että **ruotsinkieliset itse pääosin vastaavat ruotsinkielisestä palvelusta**. Suomenkielisillä ei voi olla velvoitetta ruotsinkielisten palveluiden turvaamiseen. Enemmistöt eivät ole muissakaan maissa velvoitettuja osallistumaan vähemmistöjen palvelemiseen vähemmistökielellä.

Suomessa valmistuu merkittävästi **väestöosuuttaan enemmän ruotsinkielisiä lääkäreitä, lakimiehiä ja ekonomeja**. Siten luulisi, että ruotsinkieliselle väestölle löytyy riittävästi ruotsinkielisiä lääkäri-, juristi- tai vaikkapa sijoitusneuvontapalveluita. Lisäksi valtionhallinnossa ja kaksikielisissä kunnissa on jo nyt ainakin **osittain päällekkäinen hallinto ruotsinkielisine virkamiehineen**, joiden pitäisi kyllä pääosin täyttää vähemmistömme ruotsinkielisen palvelun tarve.

Siten käytännössä suurin **pullonkaula lienee peruspalvelujen eli sosiaali- ja terveystieteiden tarjonnassa** ruotsinkielisille näiden äidinkielellä.

Perusongelma Suomessa on täysin virheellinen koulutuspolitiikkamme. Ei voi olla hyväksyttävää eikä oikeudenmukaista, että **puolet ruotsinkielisistä saa opiskella yliopistoissa**, kun suomenkielisistä vain kolmannes. (Ks. erillinen liite: ”*Yliopistojen ovet aukeavat helpommin ruotsinkielisille*”). Aikanaan nämä ruotsinkieliset akateemisen koulutuksen saaneet voivat siirtyä julkishallinnon ja yritys-elämän johtotehtäviin, joissa he ovat poissa käytännönläheisestä palvelutehtävästä. **Ruotsinkielisiä palveleva käytännönläheinen hoiva- ym. peruspalvelutyö jää liian suurelta osin suomenkielisen väestön tehtäväksi**. Kuitenkin on täysin nurinkurista, että ruotsinkielinen vähemmistö samalla jatkuvasti valittaa suomenkielisen palveluhenkilöstön ruotsintaitojen puutetta, ja haluaa kiristää suomenkielisten kielitaitovaatimuksia.

Sen vuoksi oleellista on korvata ruotsinkielisten nuorten koulutuksellinen vinouma niin, että **ammattilliseen peruskoulutukseen lisätään roimasti ruotsinkielisiä aloituspaikkoja erityisesti hoiva- ja muilla sosiaalialoilla**. Vastaavasti tulee **rajulla kädellä karsia ruotsinkielisten yliopistojen (ÅÅ ja Hanken) aloituspaikkamääriä**. Samoin kiintiöpaikat ruotsinkieliseen opetukseen kaksikielisissä yliopistoissa voitaisiin poistaa. Nämä toimet johtaisivat siihen, että ruotsinkielisten osuus peruspalveluammateissa nousisi oleellisesti, ja vastaavasti laskisi korkeasti koulutetuissa johtotehtävissä.

2. TULKKAUSPALVELUJEN KÄYTTÖÖNOTTO

Tulkkauspalveluja käytetään jo nyt menestyksellä suomen kieltä hallitsemattomien maahanmuuttajien avustamisessa. Miksei sama voisi toimia ruotsinkielisten tapauksessa?

Tulkkauspalvelujen tarve lienee suurinta oikeusasioissa ja esimerkiksi lääkintäpalveluissa, joissa puolin ja toisin on vaara tulla väärinkäsityksiä, elleivät molemmat osapuolet hallitse kieltä täydellisesti. Tuntuu kohtuuttomalta, että näillä erityissanastoltaan vaikeilla aloilla suomenkielisiltä vaaditaan ammattitaidon lisäksi pienen vähemmistökielen täydellistä hallintaa samalla, kun kansainvälisten suurten kielten täydellisen hallinnan tarve kasvaa. Toistamiseen on syytä ihmetellä, miksei ruotsinkielisille riitä ne lakimiehet ja lääkärit, joita on koulutettu määrällisesti yli ruotsinkielisten suhteellisen osuuden?

Tulkkeina voisivat toimia äidinkieleltään ruotsinkieliset sekä esimerkiksi osa ruotsin kielen opettajanviroista vapautuvista. Nykytekniikan avulla tulkkauspalvelua voisi antaa myös mahdollinen ruotsinkielinen palveluyksikkö (vrt. kohta 3), ja muutenkin voitaisiin käyttää uutta tietotekniikkaa hyväksi (vrt. kohta 4). Näin on mahdollista menetellä, jos vain halua ja tahtoa löytyy. Lisäksi järjestelmä on nykyaikana entistä helpommin toteutettavissa.

Useimmilla käytännön elämän aloilla ruotsinkieliset tulevat hyvin toimeen hieman vajavaisella suomen hallinnallakin. Suomenruotsalaisten tiukat palveluvaatimukset saavat tragikoomisia piirteitä varsinkin, kun Ahvenanmaalla ja Ruotsissa vastaavansuuruiset suomenkieliset vähemmistöt eivät puolestaan saa minkäänlaista omakielistä palvelua ruotsinkielisiltä.

3. RUOTSINKIELINEN PALVELUYKSIKKÖ

Maahan voisi perustaa ruotsinkielisille suunnatun eri aloja monipuolisesti edustavan neuvonta- ja palvelukeskuksen lähinnä niille, jotka tarvitsevat henkilökohtaista kasvotusten tapahtuvaa palvelua. Tällainen keskus (tai kaksi) sijaitsisi tietenkin ruotsinkielisellä alueella. Sen palveluksessa olisi pääsääntöisesti äidinkieleltään ruotsinkielistä henkilöstöä. Se toimisi samalla koko maan ruotsinkielisen väestön neuvonta- ja opastusyksikkönä.

4. TIETOTEKNIIKAN LAAJAMITTAINEN HYVÄKSIKÄYTTÖ

Erilaisia palveluja on jo nyt siirretty ja tullaan enenevässä määrin siirtämään sähköisiin palveluihin. Nämä palvelut samalla vähentävät paperityötä sekä paikan päällä tapahtuvaa palvelua tai neuvontaa. Tällainen palvelu tulee tulevaisuudessa syrjäyttämään monet perinteiset palvelumuodot ja tekee palvelusta nopeampaa ja joustavampaa. Tietotekniikan mahdollisuudet kaikessa kielipalvelussakin ovat lähes rajattomia.

Lisäliite kohtaan 1:

Yliopistojen ovet aukeavat helpommin ruotsinkielisille